

АКАДЕМИЈА ТЕХНИЧКО-ВАСПИТАЧКИХ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА

ОДСЕК ПИРОТ

НАСТАВНО-СТРУЧНОМ ВЕЋУ

АКАДЕМИЈА ТЕХНИЧКО-ВАСПИТАЧКИХ
СТРУКОВНИХ СТУДИЈА У НИШУ

Примљено: 49.09.24			
Орг.јед.	Број	Прилог	Вредност
ОЛ-1	11402		

Одлуком Наставно-стручног већа Одсека Пирот бр. 04-1/178-1 од 29.08.2024. године изабране смо у Комисију за писање извештаја о кандидатима пријављеним на конкурс за избор у звање сарадника у настави са пуним радним временом, на одређено време у трајању од годину дана за ужу стручну област Психолошке науке, ради извођења наставе у Одсеку Пирот. На конкурс објављен у листу НСЗ „Послови“, бр. 1108 од 04.09.2024. године, пријавила се једна кандидаткиња – Жана Живковић Ранчић, студент докторских студија психологије на Филозофском факултету Универзитета у Нишу. Након проучавања поднете документације и објављених радова кандидаткиње Комисија подноси Академији техничко-васпитачких струковних студија, Наставно-стручном већу Одсека Пирот следећи

ИЗВЕШТАЈ

Жана Живковић Ранчић је рођена 13.12.1981. године у Пироту, где је завршила основну школу и гимназију. Основне студије психологије је уписала шк. 2000/2001. године на Филозофском факултету у Нишу, дипломирала је 16.11.2005. године просечном оценом 8,59. Мастер академске студије психологије је уписала школске 2020/21. године на Филозофском факултету у Нишу, а звање мастер психолог је стекла 2021, просечна оцена студија је била 10, назив мастер рада који је одбранила 11.10.2021. је Васпитни стилови родитеља и капацитет за ментализацију адолесцената као предиктори формално-операционог мишљења и школског успеха адолесцената и одбрањен оценом 10.

Исте године, 2021, уписала докторске академске студије психологије; школске 2023/24. уписала трећу годину, VI семестар, на студијском програму докторске академске студије психологије Филозофског факултета у Нишу као студент на буџету. Положила је све испите са просечном оценом 9,82 и одобрена јој је тема докторске дисертације: Васпитни стилови родитеља и селф-оријентција младих; медијаторска улога афективне везаности, ментализације и задовољења базичних психолошких потреба.

Радно искуство кандидаткиње почиње 2006. године - у периоду од 2006. до 2007. ради као приправник на Клиници за психијатрију у Доњој Топоници код Ниша на пословима здравственог сарадника – психолошко тестирање и дијагностика пацијената, групни саветодавни рад са пацијентима. Од 2008. до данас ради у Техничкој школи у Пироту као стручни сарадник и наставник на предмету Саобраћајна психологија. Лиценцу за рад наставника и стручних сарадника је стекла 12.03.2012. године.

Члан је Друштва психолога Србије, учесник семинара, едукација и конференција и аутор више радова.

Говори енглески и служи се француским језиком.

Области интересовања су – Развојна психологија, Педагошка психологија, Психологија породице и Психологија родитељства.

Научно-истраживачки рад кандидаткиње за сада чине четири објављена рада у коауторству:

1. Ранчић Живковић, Ж. и Тодоровић, Ј. (2023). Капацитет ментализације код адолесцената: допринос васпитних стилова родитеља. Зборник Института за педагошка истраживања, 55 (1), ISSN 0579-6431, 93 – 11. М 23
2. Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић, Ј. (2023). Капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционалног мишљења и школског успеха, Зборник радова, Педагошки факултет у Ужицу, 26(25), ISSN 2560-550X, 43 – 58. М 23
3. Живковић Ранчић, Ж. и Тодоровић, Ј. (2023). Васпитни стилови родитеља као предиктори формално-операционалног мишљења адолесцената, Настава и васпитање, 71 (2), ISSN 0547-3330, 199 – 213. М 24
4. Живковић Ранчић, Ж. и Милићевић, Н. (2022). Квалитет породичних интеракција као предиктор самоефикасности и школског успеха адолесцената, Годишњак за психологију, 19, ISSN 1451 – 1967, 47 – 63. М 52

1. Капацитет ментализације код адолесцената: допринос васпитних стилова родитеља

У овом раду коауторке се баве испитивањем предиктивног доприноса васпитних стилова родитеља капацитету за ментализацију адолесцената. Узорак је чинило 200 средњошколаца, а као инструменти су коришћени Упитник родитељских стилова и димензија (Parenting Styles and Dimensions Questionnaire - PSDQ), Робинсона и сарадника (Robinson et al., 2001) који се ослања на модел васпитних стилова Дијане Баумринд и Упитник за процену ментализације УМ (MentS, Dimitrijević et al., 2017). Резултати истраживања указују да када се има у виду васпитни стил мајке, димензије ауторитативног стила (регулација и повезаност) значајно позитивно доприносе капацитету за ментализацију, док димензије ауторитарног стила (вербална хостилност и необјашњавање) значајно негативно доприносе развоју ментализације. Кад се анализира васпитни стил очева, димензија ауторитативног стила регулација значајно доприноси развоју ментализације, док негативан допринос показују димензије ауторитарног стила - необјашњавање и принуда. Коауторке закључују да димензије ауторитативног стила родитељства – повезаност и регулација значајно доприносе развоју капацитета за ментализацију адолесцената, док димензије ауторитарног стила родитељства – вербална хостилност мајке, необјашњавање оба родитеља и принуда оца, негативно доприносе развоју ментализације; те би

педагошке импликације истраживања биле подстицање позитивних стилова родитељства како би се унапредио свеукупни развој деце, па и развој ментализације.

2. Капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционог мишљења и школског успеха

Полазећи од чињенице да период адолесценције означава процват логичког мишљења и метакогнитивног функционисања, коауторке овог рада разматрају капацитет за ментализацију адолесцената као предиктор формално-операционог мишљења и школског успеха. Узорак истраживања ј чинило 200 ученика Техничке школе из Пирота, просечног узраста 17 година; као инструменти су коришћени Упитник за самопроцену капацитета за ментализацију (УМ) – ментализација себе, ментализација других и мотивација за ментализацију и Бондов тест логичких операција (BLOT). Вишеструка регресиона анализа показује да је модел у коме је капацитет за ментализацију предиктор формално-операционог мишљења статистички значајан - објашњава 51% варијансе критеријумске варијабле; док су значајни појединачни предиктори димензије ментализације себе и мотивација за ментализацију. Када се испитује предикторска вредност школског успеха, модел који чине димензије капацитета за ментализацију има статистичку значајност – објашњава 49% варијансе варијабле школски успех; значајну предиктивну вредност су показале димензије ментализација других и мотивација за ментализацију. Истраживање је указало на значај подстицања ментализације за развој формално-операционог мишљења, како у породичном, тако и у школском окружењу.

3. Васпитни стилови родитеља као предиктори формално-операционог мишљења адолесцената

Полазећи од улоге родитеља у когнитивном развоју детета, у овом раду коауторке су истраживале значајност предикције васпитних стилова родитеља на развој формално-операционог мишљења. Узорак истраживања је био пригодан – 200 адолесцената узраста од 16 до 18 година који су похађали Техничку школу у Пироту. Као мерни инструменти су коришћени Упитник родитељских стилова и димензија (Parenting Styles and Dimensions Questionnaire – PSDQ), аутора Робнисона и сарадника (Robinson et al., 2001), са димензијама ауторитарни, ауторитативни и пермисивни васпитни стил, који за основу има модел Дијане Баумринд и Бондов тест логичких операција (Bonds Logical Operation Test – BLOT) који је изведен из Пијажеовог концепта формалних операција. Истраживање је спроведено онлајн, путем Google forms упитника, јуна, 2021. године. Истраживање је потврдило основну хипотезу – васпитни стилови родитеља су статистички значајан предиктор формално-операционог мишљења. Код васпитног стила мајки, допринос предикцији формално-операционог мишљења дају димензије повезаност (са позитивним предзнаком) и необјашњавање (са негативним предзнаком). Када се посматра васпитни стил оца, допринос предикцији формално-операционог мишљења дају

димензије регулација (са позитивним предзнаком) и принуда (са негативним предзнаком). Закључак истраживања је да висок ниво топлине и контроле – ауторитативни родитељи пружају детету оптималну средину за развој, док ауторитарни родитељи ниском топлином и високом контролом ускраћују детету аутономију, што последично утиче на развој формалних операција. Коауторке истичу значај едукације родитеља о позитивним васпитним стилевима родитељства.

4. Квалитет породичних интеракција као предиктор самоефикасности и школског успеха адолесцената

У овом раду коаутори полазећи од значаја квалитета породичних интеракција као важне детерминанте у процесу развоја деце истражују да ли су димензије квалитета породичних интеракција статистички значајни предиктори самоефикасности и школског успеха адолесцената. Узорак испитаника ј био пригодан – 187 пунолетних адолесцената. За испитивање су коришћени Скала квалитета породичних интеракција (Skala kvalitete obiteljskih interakcija – KOBI, Vulić-Prtorić, 2024) и Упитник самоефикасности за децу (Self-efficacy Questionnaire for Children – SEQ-C, Muris, 2001, према Vulić-Prtorić, 2006). Вишеструка регресиона анализа указује да је квалитет породичних интеракција значајан предиктор социјалне самоефикасности адолесцената – објашњава 46% варијансе варијабле социјалне самоефикасности, при чему статистичку значајност показује димензија прихватање од оца (са позитивним смером бета коефицијента) Модел у коме димензије породичних интеракција представљају предикторе емоционалне самоефикасности статистички је значајан – објашњава 40% варијансе ове критеријумске варијабле, док значајну предиктивну моћ показују димензије прихватања од оца (са позитивним смером) и прихватања од мајке (такође позитиван смер бета коефицијента). У односу на академску самоефикасност модел који чине димензије породичних интеракција је статистички значајан – објашњава 51% варијансе академске самоефикасности, при чему је димензија прихватање од мајке са позитивним смером бета коефицијента једини предиктор. Када се разматра предикција школског успеха, модел димензија породичних интеракција је статистички значајан, предиктивни потенцијал показују димензије прихватање од оца и прихватање од мајке, обе са позитивним смером бета коефицијента. Димензија одбацивање од оца се показала као значајан предиктор, али са негативним смером. Коаутори закључују да доживљај прихватања од стране оба родитеља статистички значајно доприноси самоефикасности и школском постигнућу адолесцената. Коаутори имајући у виду резултате овог истраживања и уопштено значај улоге родитеља, апострофирају неопходност оснивања школа за родитеље као начина едукације родитеља о позитивним васпитним стилевима.

Научно-истраживачка делатност кандидаткиње показује сталну и константну усмереност ка темама из области развојне и педагошке психологије, на шта указује и избор теме докторске дисертације.

На основу увида у документацију коју је кандидаткиња доставила, као и анализе објављених радова, Комисија предлаже Наставно стручном већу Академије техничко-васпитачких струковних студија, Одсека Пирот, да се кандидаткиња Жана Живковић Ранчић, студент докторских студија, изабере у звање Сарадника у настави, за научну/стручну област Психолошке науке.

У Пироту, 18.09.2024.

Комисија

др Мирјана Станковић – Ђорђевић,

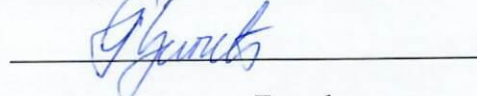
проф. струковних студија, АТВСС

проф. др Јелисавета Тодоровић,

редовни професор Филозофског факултета

Универзитета у Нишу - члан

проф. др Гордана Ђигић,

ванредни професор Филозофског факултета

Универзитета у Нишу - члан